

Notulen van de vergadering van de ledenraad van de Koninklijke Notariële Beroepsorganisatie, gehouden in het Jaarbeursgebouw te Utrecht op woensdag 16 november 2022, aanvang 14.30 uur.

Aanwezig:

- namens de ring Amsterdam:	de heer mr. G. Tjadens en
de heer mr. Mike Rib
- namens de ring Den Haag:	de heer mr. Christ-Jan van Haperen en
mevrouw mr. Miranda Heemskerk
- namens de ring Gelderland:	mevrouw mr. Jane de Vries en
mevrouw mr. Monique Wijnhoven
- namens de ring Limburg:	de heer mr. Raymond Voncken
- namens de ring Midden-Nederland:	de heer mr. Jasper Nobel en
de heer mr. Koen van den Berg
- namens de ring Noord-Holland:	de heer mr. Marcel ten Brinke en
mevrouw mr. Sylvia Kolk
- namens de ring Noord-Nederland:	mevrouw mr. Heleen van Dortmont en
mevrouw mr. Clarianne Jansen
- namens de ring Oost-Brabant:	mevrouw mr. Barbara van Kampen en
de heer mr. Michel Kuijpers
- namens de ring Overijssel:	mevrouw mr. Margreet Procee-Geelhoed en
mevrouw mr. Diane Verbaan
- namens de ring Rotterdam:	mevrouw mr. Jolande van Loon en
de heer mr. Gijsbert van Wingerden
- namens de ring Zeeland/West-Brabant:	mevrouw mr. Anthonine Arts-Zetteler en
mevrouw mr. Monique Rombouts
- Afwezig (met kennisgeving): de heer mr. Ghislain van Kan (ring Limburg) en
mevrouw mr. Marieke Schoonhoven (bestuur KNB)

Voorts zijn aanwezig:

- mevrouw mr. Joyce Leemrijse, gemandateerd voorzitter van de ledenraad (hierna te noemen: voorzitter);
- namens het bestuur van de KNB: mevrouw mr. Annerie Ploumen, de heer mr. Ed Engelen, de heer mr. Thijs Flokstra, mevrouw mr. Isabelle Cox en mevrouw mr. Annette van der Klooster;
- namens het bureau van de KNB: de heer mr. Hans Kuijpers, de heer mr. Willem Geselschap, de heer Bastiaan Kers, de heer Hens Meengs en mevrouw Bernadette Verberne;
- secretarissen: mevrouw drs. Jimke Roos (ledenraad) en de heer dr. Hendrik Aries Edeler jr. MA (bestuur);
- notulist: mevrouw Julie van Horn.

1. Opening

De voorzitter opent de vergadering om 14.32 uur en doet de volgende mededelingen:

- De nieuwe ledenraadsleden mevrouw Jansen en mevrouw Van Dortmont (ring Noord-Nederland), mevrouw Arts-Zetteler (ring Zeeland/West-Brabant) en mevrouw Wijnhoven (ring Gelderland) stellen zich kort voor.
- De voorzitter heet mevrouw Braun welkom als nieuw bestuurslid.

- Van mevrouw Van der Werf-Schoonhoven die nu wegens ziekte afwezig is, wordt in de volgende vergadering afscheid genomen.
- Alleen ten behoeve van de notulen wordt een geluidsopname gemaakt.
- Er zijn geen toehoorders aanwezig.

2. Vaststellen agenda

E-mail aan LR en bestuur KNB van dhr Rieter d.d.15-11-2022 - met drie bijlagen.pdf
 2022-1115d urgent aan LR en bestuur .Bijlage 1 docx
 2022-1108 ontv.bevestiging Rechtspraak - 20221108 - beroep - 018-229-364-118.Bijlage 2. pdf
 2022-1108 beroep Rb DH inz. mandaatdocumenten enz .bijlage 3. pdf
 E-mail aan LR van dhr Rieter d.d. 15-11-2022.pdf

- Op 15 november 2022 zijn twee brieven van de heer Rieter ontvangen, met het verzoek deze te bespreken in de vergadering van de ledenraad. De brief over de toegang tot het notariaat wordt voor kennisgeving aangenomen en zonder bezwaar van de ledenraad opgenomen als ingekomen stuk. De brief met betrekking tot het mandateren van de voorzitter waarvan de procedure niet juist zou zijn verlopen wordt besproken in de ledenraad. De formele voorzitter heeft bij de mandatering haar voorgenomen besluit over de aanstelling van de externe voorzitter besproken in de ledenraad. Vervolgens stemde de ledenraad ermee in. Dit is in de betreffende notulen schriftelijk vastgelegd. Om verwarring te voorkomen wordt de inhoud het mandaat schriftelijk vastgelegd. Het betreft een algemeen mandaat van de formele voorzitter dat wordt toegekend aan mevrouw Leemrijse om als voorzitter op te treden. Tevens wordt de inhoud van eerdere mandaten voor zover nodig bekrachtigd.
- De voorzitter stelt voor het opstappen van de CTN bij agendapunt zeven te bespreken.
- Aan de bespreekpunten wordt toegevoegd Futurepro(o)f.

De ledenraad gaat akkoord met deze aangepaste agenda.

3. Inventarisatie rondvraag

De ontvangen vragen uit de ringen zijn doorgeleid naar Praktijkzaken. Deze worden opgenomen in de Q&A, die aan het verslag van deze vergadering wordt toegevoegd.

4. Beslispunten

4a. Herbenoeming gemandateerd voorzitter ledenraad

2022.11.16 Agendapunt 4.a. Herbenoeming gemandateerd voorzitter LR.docx

Mevrouw Van Kampen vraagt of de ledenraad ermee instemt dat zij als formele voorzitter mevrouw Leemrijse opnieuw mandateert als voorzitter van de ledenraad per 1 januari 2023 voor een periode van één jaar.

De ring Midden-Nederland geeft in overweging bij een volgende gelegenheid ook andere gegadigden de kans te geven zich aan te melden voor de functie.

De ledenraad stemt ermee dat de formele voorzitter het mandaat geeft aan mevrouw Leemrijse om als voorzitter op te treden (**besluit**).

5. Ingekomen stukken

Naar aanleiding van een ingekomen opmerking van de heer Rieter deelt mevrouw Ploumen desgevraagd mee dat het bestuur alles in het werk stelt om tijdig te reageren op de brieven van de heer Rieter. Het opstellen van een gedegen reactie op de tientallen aan de orde gestelde onderwerpen kost het team van het bureau echter zo veel tijd dat enkele reacties te laat zijn verstuurd.

6. Mededelingen Commissie van Advies

De CvA heeft de ledenraad mondeling ingelicht over de gehouden portefeuilleoverleggen met het bestuur (Future pro(o)f en aanpassing Wna). Om in de informele overleggen structuur aan te brengen wordt een leidraad opgesteld met de meest relevante onderwerpen.

Voor de voorbereiding op CvA-overleggen is het uitgangspunt dat de CvA een week van tevoren de vergaderstukken ontvangt. Dit heeft tot gevolg dat in enkele gevallen conceptstukken worden besproken.

De heer Nobel informeert hoe het proces rond de benoeming van bestuursleden verloopt. Volgens de regels treedt het bestuur met de vacaturecommissie in overleg alvorens tot kandidaatstelling over te gaan. Het zou juist zijn als de vacaturecommissie met alle kandidaten spreekt waarna het bestuur met de vacaturecommissie in overleg treedt over de kandidaatstelling. De kandidaatstelling kan op twee manieren tot stand komen; door het bestuur of door steun van zes ledenraadsleden. Het dient per kandidaat duidelijk te zijn op welke manier de kandidaatstelling tot stand is gekomen.

Niet alle kandidaten zijn bereid zich te presenteren aan de volledige ledenraad. De sollicitatieprocedure dient te worden uitgelegd aan de kandidaten. De ledenraad hecht er waarde aan dat de vacaturecommissie alle reacties op de vacature ontvangt en dan in overleg treedt met het bestuur waarna de kandidaatstelling plaatsvindt, conform het reglement.

De vacaturecommissie stelt een stappenplan op waarin is opgenomen dat sollicitanten zowel met het bestuur als met de vacaturecommissie spreken, die daarna samen overleggen. **(actie: vacaturecommissie).**

7. Mededelingen bestuur

De Commissie Toegang Notariaat (CTN) beoordeelt de geschiktheid van de persoon voor het notariaat. Deze commissie heeft collectief haar ontslag aangeboden omdat zij de indruk heeft niet serieus te worden genomen door de commissie van Justitie & Veiligheid die een eindadvies geeft aan de minister. Daar er nu geen benoemingen kunnen plaatsvinden wordt op korte termijn een noodcommissie ingesteld met afgevaardigden van het BFT, een assessment organisatie, de rechterlijke macht en twee notarissen. Deze noodcommissie zal lopende en urgente zaken afhandelen en nieuwe richtlijnen vaststellen voor de nieuwe CTN. Mevrouw Ploumen zal als notaris toetreden tot deze noodcommissie.

7a. Proces aanstelling nieuw bestuurslid

Er heeft zich één kandidaat gemeld voor de vacature die ontstaat door het vertrek van mevrouw Schoonhoven. Het bestuur roept de ledenraad op om leden aan te moedigen om te informeren naar de vacature en te solliciteren.

7b. Wna-update

2022.11.16 Agendapunt 7.b. Notitie Update modernisering Wna_LR16nov22.docx

De ringen Midden-Nederland en Overijssel vrezen dat de modernisering van de Wna een langdurig traject zal worden. Het bestuur erkent dat risico, maar geeft het project hoge prioriteit. Op het verzoek van het bestuur aan de leden om input te geven, is geen enkele reactie gekomen. Het is de wens om leden en stakeholders in het proces te betrekken.

Het bestuur wordt verzocht om de titel “kandidaat-notaris” zo spoedig mogelijk aan te passen in de Wna.

Er wordt opgemerkt dat er kandidaat-notarissen zijn die zich niet als zodanig afficheren maar wel kandidaat-notaris werkzaamheden verrichten en zich daarmee onttrekken aan de PE-plicht en de contributie aan de KNB.

8. Besprekpunten

8a. Nobilex

Het agendapunt wordt in besloten vergadering besproken.

8b. NotarisID

Het agendapunt wordt in besloten vergadering besproken.

8c. Toegang tot het recht

2022.11.16 Agendapunt 8.c.I notitie Toegang tot het recht_LR16nov22.docx

2022.11.16 Agendapunt 8.c.II Uitkomsten per vraag ledenonderzoek toegang tot het recht_LR16nov22.docx

Het programma Toegang tot het recht ziet op drie aspecten: verbetering van de bereikbaarheid, de begrijpelijkheid en de betaalbaarheid van het notariaat. In de Wna staat een artikel over het verlenen van rechtsbijstand maar de drempel voor de mensen die een akte willen laten passeren is nu veel te hoog: er wordt een eigen bijdrage van 900 EUR gevraagd. Daarnaast dient de cliënt onevenredig veel informatie te verstrekken. De heer Van Nispen (SP) heeft een initiatiefnota ingediend bij minister Weerwind omdat hij een sociaal notariaat noodzakelijk acht. Het is merkwaardig dat de overheid wel gefinancierde rechtshulp biedt aan mensen die een advocaat inschakelen bij problemen, terwijl die mensen preventief een notaris hadden kunnen raadplegen hetgeen uiteindelijk tot mogelijk minder kosten zou leiden. De meeste notarissen handelen op sociaal vlak maatschappelijk verantwoord, maar de overheid heeft hierin ook een rol. Het is de bedoeling dat alle notariskantoren meedoen met de gefinancierde rechtshulp.

De KNB heeft de heer Van Nispen laten weten dat de KNB zich bewust is van haar maatschappelijke verantwoordelijkheid in de bereikbaarheid en begrijpelijkheid en daaraan werkt. Aan de leden is gevraagd welke mogelijkheden zij zien.

In de ringen werden de volgende opmerkingen gemaakt:

- Het notariaat heeft een taak in negatieve nalatenschappen en een rol – wellicht zelfs een grote maatschappelijke rol - om de toegang tot het notariaat te verbeteren.
- Soms zijn bij kleine boedels regelingen nodig ter voorkoming van problemen. Veel notarissen zijn bereid oplossingen te bieden maar een structurele oplossing verdient de voorkeur. Vaak is degene die een probleem heeft door het ontbreken van een regeling, zich niet bewust van het probleem en evenmin van het feit dat de notaris het probleem kan oplossen. Het is een uitdaging voor de beroepsgroep om dat in voor ieder begrijpelijke taal, te communiceren. Voor een bijdrage van circa 25 EUR worden aan de notaristelefoon vragen beantwoord,

daarnaast zijn er informatieavonden maar het is zaak om het spreekuur onder de aandacht te krijgen van de specifieke doelgroep.

- Het sociaal notariaat wordt ondersteund maar men plaatst vraagtekens bij de concrete invulling hiervan en de betaalbaarheid.
- Geopperd werd te werken met bepaalde formats (zoals een levenstestament met één gevolmachtigde of een verkort testament met een executeur) en die in een soort pakket aan te bieden.
- Er wordt op aangedrongen dat de heer Van Nispen het griffierecht van 134 EUR dat mindervermogenen ook bij het verwerpen van een negatieve nalatenschap moeten betalen, aan de orde stelt. Het maakt de dienstverlening van de notaris moeilijk.
- Een notaris uit Rosmalen dacht aan een sociaal notariaat door in wijken een spreekuur te houden en spoedtestamenten te laten opmaken door de deelnemende kantoren voor weekenddiensten in te roosteren. Gedacht wordt aan een soort Bureaus voor rechtshulp.
- In de ring Gelderland werd de zichtbaarheid van de notaris besproken. Gedacht wordt aan een soort piketdienst bijvoorbeeld voor het maken van spoedtestament.
- In de ring Amsterdam werd niet gereageerd op de toegankelijkheid van het notariaat maar men sprak zich evenmin uit tegen het sociaal notariaat. Het ringbestuur beraadt zich hoe de discussie met leden kan worden gestimuleerd. Het is positief dat de heer Van Nispen in de initiatiefnota de toegevoegde waarde van het notariaat nadrukkelijk naar voren brengt. Hij laat zien dat het Huis van het Recht niet alleen geld kost maar ook geld bespaart.

De KNB werkt samen met de website Steffie.nl die zich richt op de kwetsbare groep.

Er wordt aangegeven dat de initiatiefnota door de heer Van Nispen is opgesteld en niet door de KNB.

8d. Opvolgingsproblematiek

2022.11.16 Agendapunt 8.d. Notitie opvolgingsproblematiek def.docx

De ringen zijn verzocht te spreken over de opvolgingsproblematiek. Uit de ringvergaderingen kwam een aantal voorstellen/opmerkingen:

- facilitering door de KNB van een poule, bestaande uit kandidaat-notarissen die een kantoor willen overnemen en uit notarissen die een opvolger zoeken;
- opvolging is de verantwoordelijkheid van de notaris die wil defungeren;
- kandidaat-notarissen stimuleren die zich als ondernemer willen presenteren en niet als toegevoegd notaris;
- in de audits aandacht besteden aan de opvolging (dit gebeurt al);
- aantrekkelijkheid van het beroep. Hieronder vallen onder meer:
 - de pensioenpremie onttrekt te veel aan het salaris;
 - te hoge werkdruk waardoor vrije dagen moeilijk zijn in te plannen;
 - te lage salarissen;
- handvatten voor de opvolger door (betaalde) begeleiding van KNB op het gebied van het overnemen van een lopend kantoor. Er is gesproken over een kantoor waarvan de notaris plotseling was overleden zodat overleg tussen eerste eigenaar en opvolger niet mogelijk was. Als daardoor problemen ontstaan schaden die het aanzien van het notariaat. In dergelijke situaties zouden de faciliteiten van de KNB wat groter mogen zijn. Waar nodig biedt de KNB al hulp aan kantoren, ook om deze gereed te maken voor overdracht door soms net gedefungeerde notarissen in te zetten. Het bestuur roept de ledenraadsleden op te melden waar zaken niet goed lijken te gaan. Ook al gaat het om een ondernemersprobleem, het raakt het hele notariaat aan als het fout gaat.
- een poule maken van mensen die van standplaats willen ruilen en mensen die willen defungeren of opvolgen en een oproep voor iemand die partijen bij elkaar kan brengen. Men

kan bijvoorbeeld bij het ringbestuur kenbaar maken dat men wil defungeren, hoewel daar de angst een rol speelt dat men het protocol kwijtraakt aan een ander.

Aanvullend zijn de volgende opmerkingen gemaakt;

- conclusies uit rondetafelgesprekken komen niet terug in beleidsstukken;
- geen vergoeding van sommige werkgevers voor de eigen bijdrage van het symposium;

Het bestuur beraadt zich over de ingebrachte suggesties en dankt de leden voor de inbreng.

8e. Presentatie samenwerking kleine kantoren

2022.11.16 Agendapunt 8.e I. Samenwerkingswensen kleine kantoren_LR16nov22.docx

2022.11.16 Agendapunt 8.e.II Samenwerkingswensen kleine kantoren_LR16nov22.pdf

De heer Meengs licht de presentatie 'Samenwerking kleine kantoren' toe.

De behoefte aan samenwerking is ook in de ringvergaderingen besproken. Hieruit kwamen de volgende reacties naar voren:

- men ziet geen rol voor de KNB om samenwerking te faciliteren; de kantoren kunnen dat zelf regelen;
- verwezen werd naar een specialistenvereniging voor eenpitters, de NVBN die circa tien jaar geleden werd opgericht om kantoren (eenpitters) te verenigen.
- er werd gerefereerd aan een samenwerking van kleine kantoren voor zaken als onderzoek naar herkomst van gelden;
- het centraliseren bij de KNB van bepaalde WWFT-werkzaamheden of onderzoeken (vergelijkbaar met het raadplegen van het CTR) om de last van eenpitters te beperken;
- de vraag rijst wat de ideale kantooromvang is. Er zijn genoeg kleine kantoren die succesvol functioneren, met voldoende middelen om al dan niet samen met andere kantoren zaken op te vangen. Kleine kantoren zijn echter kwetsbaar, meer dan kantoren met meer standplaatsen. De kwetsbaarheid is een punt van aandacht in de audits.
Mevrouw Ploumen is van mening dat de kantooromvang van ondergeschikt belang is; voorop staat het leveren van goede kwaliteit. Voor eenpitters is het verstandig om in bepaalde zaken samen te werken om samen dingen af te nemen of op te pakken.

Er wordt aan de zijde van het bestuur en van de ledenraad opgemerkt dat ondanks alle inspanningen en de korte lijnen, tussen het KNB-bestuur en -bureau, de ledenraad en de leden, nog veel te winnen valt om de leden te betrekken en te laten meedenken over de toekomst. Uit gesprekken in kleinere settings lijkt meer respons te komen.

8f. Futurepro(o)f

In het kader van de aanpassing Beroepsopleiding Notariaat wordt een pilot opgezet voor de opleiding. De heer Flokstra roept de leden op aan de pilot deel te nemen.

Voor de werkgevers komen verplichte bijeenkomsten om de studenten te begeleiden.

De beroepsopleiding wordt beschouwd als een goede, brede opleiding maar mensen kiezen voor banen in andere sectoren vanwege het salaris, het aantal vakantiedagen en de notariële regels.

Werkgevers zijn vaak niet op de hoogte van de wensen van de jonge mensen. Het is belangrijk om met elkaar in gesprek te blijven.

Uit de ledenraad komen de volgende opmerkingen (*met reactie van de heer Flokstra*):

- jongeren zijn vaak niet op de hoogte van de notariële opleiding, hoewel de Universiteit Groningen dit jaar 180 eerstejaars heeft.

Zelfs voor middelbare schollen worden pakketten samengesteld; op universiteiten tracht de KNB zichtbaar te worden. Er is voldoende aanwas vanwege de kwaliteit van de opleiding maar circa 50% haakt tijdens de opleiding af.

- salarisverhoging is moeilijk bespreekbaar bij werkgevers. Zij beroepen zich op beperkingen vanwege de concurrentie.
Kandidaat-notarissen hebben hun toekomst in eigen hand; kwaliteit en werkomgeving wordt belangrijker gevonden dan geld.
- op internet is geen benchmark te vinden voor het salaris. *Hiervoor is iemand ingeschakeld die per regio een overzicht opstelt.*
- behoefte van jonge mensen om inspraak te hebben in een bedrijfsontwikkelplan;
- angst voor tuchtrechtelijke en civiele aansprakelijkheden:
De KNB zoekt naar mogelijkheden om daaraan op NotarisNet aandacht te besteden en het onderwerp zal bij de herinrichting van het onderwijs een belangrijk onderdeel vormen.

9. Verslag vorige vergadering d.d. 21 september 2022

9a. Verslag ledenraad 21 september 2022

2022.11.16 Agendapunt 9.a. 20220921 LR conceptnotulen d.d. 21.09.2022.docx

Het conceptverslag wordt ongewijzigd en zonder opmerkingen vastgesteld.

9b. (Vertrouwelijk) Verslag ledenraad 21 september 2022 - besloten

Vertrouwelijk) 2022.11.16 Agendapunt 9.b. 20220921 LR conceptnotulen besloten d.d. 21.09.2022.docx

Het conceptverslag wordt ongewijzigd en zonder opmerkingen vastgesteld.

9c. Actiepuntenlijst d.d. 21 september 2022

2022.11.16 Agendapunt 9.c. 20220921 LR actiepunten d.d. 21.09.2022.docx

Vanwege de tijd is de actiepuntenlijst niet besproken. Aan het verslag van deze vergadering wordt een aangepaste actiepuntenlijst toegevoegd waarin een terugkoppeling wordt gegeven over de lopende acties.

9d. Q&A d.d. 21 september 2022

2022.11.16 Agendapunt 9.d. 20220921 vragen Praktijkzaken LR d.d. 21-09-2022.docx

Er zijn geen vragen of opmerkingen over de Q&A. Aan het verslag van deze vergadering wordt een nieuwe Q&A toegevoegd met de vragen die voor deze vergadering zijn ontvangen.

10. Rondvraag

Er wordt een extra ledenraadsvergadering gepland op 20 juni 2023 voorafgaand aan de ALV en het WPNR-congres.

Voor de ledenraadsvergadering van 27 september 2023 wordt nog naar een locatie gezocht.

De nieuwe CvA bedankt de oud-leden van de CvA in het Paushuis met een afscheidsdiner.

De volgende vergadering van 15 februari 2023 wordt bijgewoond door twee toehoorders van de beroepsorganisatie van de deurwaarders.

Voor het eind van 2022 worden twee besloten (digitale) ledenraadsvergaderingen gepland in verband met Nobilex.

11. Sluiting

De voorzitter bedankt de aanwezigen voor hun inbreng en sluit de vergadering om 17.18 uur.

Deze notulen zijn vastgesteld in de Ledenraadsvergadering van 15 februari 2023.